

“Hebreo” ang mga Judio nga nagpabilin sa Palestina, sukwahi sa kadaghanan nga milangyaw sa ubang nasod. Kining sulata gitumong sa unang mga Kristohanong Katilingban sa Palestina. Mga Judio sila nga nag-umol ining mga katilingbana. Gipanglutos sila, gisilotan ug gani gisakmitan sa kabtangan, kay nasumosunod sila ni Cristo. Namakaluluoy ug hininginlan sila; walay gahom gawas sa panaghiusa, ug sa pagsalig nga makaplagan ra ang matuod nga Pinuy-anan diin tua si Jesus human sa pag-antos. Ining paagiha, nahisama sila sa katigulangang mga Hebreo nga nagpuyo sa kamingawan, puno sa paglaom nga nangita sa Yuta sa Saad.

Angayng masayran nga gipahinungod ni sa may kasinatian sa Daang Kasabotan; mapari sila sa mga Judio nga nakabig kang Cristo ug nagsagubang og grabing kalisdanan. Kay mga pari, nakaapektar og dako ang Templo sa ilang kinabuhi; didto, maghalad silang mga sakripisyo ug makadawat og pahat sa gisakripisyong hayop isip bayad. Karon, dili lang kay gisalikway sila sa mga Judio ug gipalagpot sa Templo, si Cristo mismo ang mipuli. Ang Bag-o siyang Templo, ang hingpit nga biktima nga makapahimuot sa Diyos; ang bugtong Pari nga makapasig-uli sa tawo ngadto sa Diyos.

Busa, gipulihan ni Cristo ang ilang mga buluhaton ug tinoohan. Apan may mga higayon nga tungod sa ilang pag-ila ni Jesus nga tawo magduhaduha sila: tinuod kaha nga nakapausab si Jesus ining tanan?

Aron paglig-on sa pagtoo, gipakita ining sulata nga ang tinoohan sa mga Judio, uban sa mabulokang mga seremonyas sa Templo sa Jerusalem, pasiuna lang sa mas labawng kamatuoran: ang lunsay nga Pari sa tanang katawhan mao si Jesus, ang Anak sa Diyos; gihimo niya ang usa ra ka sakripisyo nga nagsugod sa krus ug natapos sa Himaya sa Langit.

Daghan ba ang mga “Hebreo” sa kalibotan karon? Ang mga masakiton nga nawad-ag paglaom, ang gilutos nga kristyanos, ang dili makadawat sa mga in hustisya ug sa tipo sa sosyedad karon. Bisag daghan nila dili makatugkad sa gipamahayag ining sulata, malig-on sila ini sa pagtoo.

1 • ¹ Bisag dili kompleto, nagsulti ang Diyos kaniadto sa atong katingulangan pinaagi sa mga propeta ug sa nagkalainlaing paagi. ² Apan karon, tino kaayo nga nakigsulti siya nato pinaagi sa iyang Anak.

Bugtong siyang Diyos, ang gitudlong manunod sa tanang butang. Pinaagi niya gihulagway ang tanang nawong sa kalibotan.

³ Bidlisuw siya sa Himaya sa Diyos ug ang nagdala sa larawan niyang tinago. Busa, ang gamhanan niyang pulong nagsapwang sa kalibotan. Human wagtanga ang sala, milingkod siya sa tuo sa halangdong Diyos sa kahitas-an.

⁴ Labaw siya kagamhanan sa mga anghel. Gani sa ngalan lang, lahi na siya. ⁵ Kinsa sa mga anghel ang gisul-tihan sa Diyos: *Ikaw ang akong anak. Gipanganak tikaw karon. Ug kinsa ang iyang gisaaran: Ako ang maiyang amahan. Maako siyang anak.* ⁶ Sa pagpadala niya sa iyang Panganay sa kalibotan, ang Diyos nag-ingon: “*Pasimbaha niya ang tanang anghel.*” ⁷ Bahin sa mga anghel atong mapalغان kining mga pulonga: *Gipadala sa Diyos ang tanan niyang anghel sama sa hangin, ug daw kalayong nagsiga ang iyang mga alagad.*

⁸ Apan mao ni ang atong mabasa bahin sa Anak: *Ang imong trono, o Diyos, molungtad sa kahangtoran. Ang imong balaod mao ang balaod sa kaangayan.* ⁹ Imong gihigugma ang katarong ug gikasilagan ang kadaotan. Busa, ang Diyos midihog nimo sa lana sa kalipay labaw sa kauban mong mga hari.

¹⁰ Mabasa sab: *Ginoo, sa sinugdan*

ikaw ang nagbutang sa kalibotan sa iyang sukaranan. Ang kalibotan nahimo sa imong kamot. ¹¹ *Mawagtang ni, apan magpabilin ka kanunay. Sama sila sa bistu nga madaan pod* ¹² *unya, ilisan ug pil-on sama sa kupo. Ikaw, sa laing bahin, mao sa gihapon. Ang imong katuigan walay kataposan.*

¹³ Wala gyod mag-ingon ang Diyos sa bisag usa sa iyang mga anghel: “*Dali diri ug lingkod sa akong tuo hangtod nga ang imong mga kaaway mahimo nako nga tungtongan sa imong tiil.*” ¹⁴ Kay sila mga espiritung sulugoon lang. Ipadala sila sa Diyos aron pagtabang sa maluwas.

2 ¹ Busa, kinahanglan nga patalinghogan nato ang mga pulong nga atong nadungog aron dili ta masalaag. ² Ang mga pulong gikan sa anghel nahimong balaod. Ang tanang pagsupak ug paglapas makadawat sa tukmang silot. ³ Unsaon man nato pagdawat sa pasaylo kon pasagdan ta ang maong kaluwasan? Ang Ginoo mipahibalo ini pag-una ug midason ang nakadungog. ⁴ Gipun-an sa Diyos ang ilang pagsaksi pinaagi sa mga timailhan, mga butang nga katingalahan ug milagro nga lain-laig matang – labi pa ang mga gasa sa Espiritu Santo nga giapud-apod sumala sa iyang gimbut-an.

• ⁵ Wala ihatag sa mga anghel ang gahom aron dumalahon ang bag-ong kalibotan nga atong gihisgotan karon. ⁶ Gani may miingon sa kasulatan: *Unsa ba ang tawo nga imo man siyang gibantayan kanunay?* ⁷ *Usahay ibutang mo siya ubos lang sa mga anghel, apan gipurongpurongan mo siya sa himaya*

Gisulat ni sa Roma, lagmit sa tuig 66, sa nagsingabot na ang dakong gubot kanus-a lumpagon ang Jerusalem. Mao ni ang kataposang mga bulan sa kinabuhi ni Pablo; ang ikaduha niyang pagkabilanggo sa Roma. Dili ni sinulat ni Pablo, apan nagpadayag sa iyang mga hunahuna. Dako ang purohan nga gisulat ni ni Apolo nga gihisgotan sa mga Buhat 18:24-28; naila nga “maayong mosulti ug batid sa Kasulatan ug nagmatuod gikan sa Kasulatan nga si Jesus ang Mesiyas.”

ug dungog.⁸ *Gihatag mo kaniya ang gahom sa pagdumala sa tanang butang.*

Ang giingon nga ang Diyos naghatag niyag gahom sa tanang butang, nagpasabot nga wala siyay gipili. Apan wala nato makita ang iyang kagamhanan.⁹ Hinunua, si Jesus nga nagpakamatay ug sa *dyotayng panahon nahimutang ubos sa mga anghel, gipurongpurongan sa dungog ug himaya.* Kay ang maluluy-ong plano sa Diyos nagkinahanglan nga masinati niya ang kamatayon alang sa tanan.

¹⁰ Ang Diyos nga gigikanan sa tanan ug pinaagi niya buhi ang tanan, naghimaya sa kinabag-an sa iyang mga anak. Nagtoo siya nga angay silang hingpiton pinaagi sa pag-antos sa nagmugna sa ilang kaluwasan.¹¹ Busa, ang naghatag ug ang nakadawat sa kabalaan usa ra. Wala siya maulaw pagtawag natog mga igsoon.¹² Atong mabasa: *Gino, akong isangyaw ang imong ngalan sa akong mga igsoon. Dayegon tikaw sa katilingban.*

• **1.1** Gipakita dinhi si Cristo, ang *Anak sa Diyos*, nga labaw sa mga anghel. Basaha ang mao rang panagbangi sa Col 1:15-20 ug Ef 1:2-23. Sa wala pa matawo si Jesus, diha na sa Diyos ang Anak, ang *kasanag sa himaya sa Amahan*; Diyos gikan sa Diyos, Kahayag gikan sa kahayag, *ang makitang Larawan sa dili makitang Diyos* nga nagdala sa timaan sa natagong gahom sa Diyos.

Kining pagtandi ni Jesus sa mga anghel makapatingala (sama sa Ef 1 ug Col 1). Apan alang sa mga magtotoo sa panahon ni Jesus igo na ang pagpamalandong sa kinaiyahan aron maamgohan ang aktibong presensya sa kalihokan sa gamhanang mga binuhat, ang gitawag nilag mga anghel, ang tig-apud-apod sa diyosnong mga bahandi. Alang nila, wala makahimamat sa Diyos si Moises, apan ang Balaod gihatag kaniya pinaagi sa mga anghel (2:1). Mao nga... may tawo ba nga mas gamhanan kay kaniya, bisag unsa pa kabalaan, bisan pa gani si Jesus mismo?

• **2.5** *Ang bag-ong...*(b. 5). Ang giingon sa teksto mao ang *umaabot nga kalibotan*. Wala ni magpasabot sa umaabot nga panahon o sa kataposan sa kalibotan, apan ang bag-o ug pihong panahon nga nagsugod sa pagkabanhaw ni Cristo.

Ang bag-ong kalibotan naa diin naa sab ang nabanhawng Cristo. Mao ni ang pinuy-anan nga atong gilaoman. Apan ang bag-ong kalibotan

¹³ Nag-ingon pod: *Mosalig ko sa Diyos. Ania ko ug ang mga anak nga gitugyan kanako sa Diyos.*

¹⁴ Kay ang mga anak nag-inambitay sa samang kinaiya sa karne ug dugo. Si Jesus nakig-ambit pod ini. Mao man gani nga ang iyang kamatayon mibuntog sa yawa nga naghupot sa gahom sa kamatayon.¹⁵ Giluwas niya ang nagpabilin sa kaulipan sa tibuk kinabuhi tungod sa kahadlok sa kamatayon.¹⁶ Mianhi si Jesus aron agakon dili ang mga anghel kondili, ang tibuk katawhan.¹⁷ Busa, mahisama siya sa tanan sa iyang mga igsoon.¹⁸ Sa ingon, mahimo siya nga Labawng Pari, matinudanon sa Diyos ug manggiluy-on sa kagissoonan. Pari nga makapasaylo ug makabayad sa mga sala.

Si Cristo isip bag-ong Moises

3^{*} ¹ Balaang mga igsoon nga gidapit sa langitnong pagtawag, ilha si Jesus isip apostol ug Labawng Pari sa atong pagtoo.

² Matinud-anon siya sa Diyos nga

miabot na sa atong taliwala; masinati ni sa nagtoo ug nagpakabana sa isigkatawo.

... *silang hingpiton...*(b. 10). Way laing paagi sa kalingkawasnong gawas sa krus. Ang nagtinguha pagpalingkawas sa kagissoonan, moagig mga pagsulay: sa pagsupak ug sa way pagpakabana. Ang pag-antos maayong magtutudlo ug sulayan ini ang kalig-on sa pagtahan sa kaugalingon.

Sa krus ni Cristo madiskobrehan ta ang gugma sa Amahan sa iyang Anak, kay ang iyang pag-antos dili man silot, apan tawag aron mahimo siyang Manluluwas ug panig-ingnan sa tanang tawo.

Si *Jesus...*(b.14). Ang Diyos migamit sa tawhanong kasinatian aron pagluwas nato. Giluwas ta ni Cristo pinaagi sa pag-ambit sa *karne* ug *dugo* ug sa kaugmaon sa katawhan. Sa samang pagkaagi, maluwas ta kon mobulig sa pagpahimugso sa kalingkawasnong kalibotan; kon isog tang moapil sa malingkawasnong kahugponan sa katawhan; kon hinisya tang moduyog-ambit sa mga kasubo ug kalipay, sa pag-antos ug pakigbisog sa katawhang nangita sa hustisya ug kalinaw. Daghan ang higayon nga buot tang moiskapo sa tawhanong kahimtang ug mag-inusara ug magkinaugalingon, kay alang nato mas makalagad ta sa Diyos ining paagiha. Apan ang Diyos nagtinguha nga makiglabig ta sa uban, labi na sa naglihok alang sa kabag-ohan.

• **3.1** Nasayod ang mga Judio nga ang ilang katigulangang Hebreo mipanaw sa kamingawan

nagpili niya, sama nga si Moises *nag-matinud-anong piniyalan sa balay sa Diyos*.³ Apan si Jesus mas angayan pa sa dakong pasidungog kay ni Moises. Mas bantogan kay sa balay ang nagtukod ini.⁴ Sanglit ang tanang balay may magtutukod man, ang Diyos nagtukod sa tanan.⁵ Ginaingon nga si Moises namatud-an nga *matinud-anong sulu-goon sa Diyos sa tibuok balay* ug saksi sa mga gipadayag sa Diyos kaniadto.⁶ Mianhi si Cristo isip Anak nga manag-iya sa balay. Mga saksi ta sa panimalay kon magmalig-on ta sa pagsalig ug mawalay kahadlok.

⁷Pamati sa gisulti sa Espiritu Santo: *Maminaw unta mo sa iyang tingog!*⁸ *Ayawg pagahia ang inyong ulo sama nila sa gitawag og Pagsukol*.⁹ *Sa adlaw to nga ang inyong katigulangan nakig-away nako sa kamingawan, bisan pag nakakita sila sa akong binuhatan sulod sa*¹⁰ *40 ka tuig. Busa, nasuko ko adtong mga tawhana ug nakaingon: Ang ilang kasingkasing kanunayng nasalaag. Wala sila makasabot sa akong pamaagi*.¹¹ *Nasuko ko ug nakapanaad: Dili sila makasulod sa akong pahulayanan*.

¹²Hinunoo, mga igsoon, pagbantay basig pipila ninyo makahunahunag daton ug magpalayo na hinunon sa Diyos nga buhi.¹³ Pagdinasigay mo adlaw adlaw, samtang duna pa tay gitawag og karon. Ayawg tugot nga dunay magpabilin sa kamalimbongon.¹⁴ Mahiusa ta

pinangulohan ni Moises aron pagsubay sa yuta nga gisaad kanila sa Diyos.

Mabasa ang ilang panaw sa Exodo. Pinaagi ni Moises, ang Diyos nagdapit nila pagsubay sa dalan paingon sa matuod nga kagawasan. Apan ang gipangandoy nilang Yuta sa Saad o *pahulay* nga gisaad sa Diyos, nahunong dihang naka-gamot sila sa naandang pagpuyo uban sa mga tulumanon ug ritual sa tinooan. Karon pangitugod usab sa mga magtotoo ang Yuta sa Saad. Kaniadto, si Moises, *ang sulu-goon sa Diyos*, nagtultol sa iyang katawhan ug maoy responsabli sa iyang *balay*. Karon ang Anak na. Nagtoo sila kaniadto nga makakita silag kaphulayan sa usa ka dapit sa Palestina. Apan ang matuod nga Pahulay mao ang pagpakigsuod sa Diyos pinaagi sa pagtoo ug pag-apil sa Kristohanong katingban.

ni Cristo kon magpabiling makanunayon sa pagtoo niya hangtod sa katapusan.

¹⁵Ang Balaang Kasulatan nag-ingon: *Kon makadungog mo sa tingog sa Diyos, ayawg patig-aha ang inyong kasingkasing sama nila sa ginganlag Pagsukol*.¹⁶ Kinsa ba sila nga bisag nakadungog na misukol lang gihapon?¹⁷ Kinsay nasuk-an sa Diyos sulod sa 40 ka tuig? Ang nakasala ug *sila kangsang mga lawas napukan sa kamingawan*.¹⁸ Kinsay gipasabot sa Diyos nga dili makasulod sa iyang pahulayanan? Ang misukol.¹⁹ Busa, makita nga ang kawalay pagtoo nakapugong nila pag-sulod sa pahulayanan.

4¹ Hinuon, magbaton tag kahadlok samtang gidapit sa pagsulod sa pahulayanan sa Diyos basig dunay mahibilin.² Sama nila, gidapit sab ta. Apan ang tugon nga ilang nadungog wala makahatagog kaayohan. Wala sila mag-matinud-anon sa pagtoo.³ Makasulod na ta karon sa maong pahulayanan, kay mitoomanta. Sumala sa giingon: *Nasuko ko ug nakapanaad: dili sila makasulod sa akong pahulayanan* – ang pahulayanan sa Diyos human buhata ang kalibotan.⁴ Sa laing bahin, giingon sab: *Sa ikapitong adlaw mipahulay ang Diyos sa iyang gimbuhaton*.⁵ Apan ginaingon karon: *Dili sila makasulod sa akong pahulayanan*.

⁶Busa, makaingon ta nga dunay pi-

Makapila ka higayon nga gipahinumdoman ining sulata ang pasidaan nga gihatag sa mga Hebreo nga nagpanaw sa kamingawan: *Kon makadungog mo sa tingog sa Diyos!* Taas ang dalan nga baktason; human sa pipila ka adlaw sa kadasig, moabot ang panahon nga kapoyan ug pul-an ang magtotoo. Apan ang pagsalig ni Jesus maghatag og paglaom sa gisaad sa Diyos, bisag dili ni makita sa atong mata.

Ang binalak nga istorya sa pagmugna nagpakita nato sa Pahulay sa Diyos human buhata ang kalibotan; nagpasabot ni nga dunay kinutoban ang pag-uswag sa uniberso. Moabot ang higayon nga makasulod ni sa kinatibuk-ang misteryo sa Diyos. Ang kasub-anan ug kalihokan sa tawo dinhi sa yuta modala niya sa kinatumyang bahin, ang “pahulay” diha sa kalipay sa Diyos.

pila nga makasulod sa pahulayanan sa Diyos. Ang unang nakadungog sa maayong balita wala makasulod, kay wala man manoo. ⁷Apan ang Diyos nagtakda pag-usab og adlaw nga moingon siya: *Karong adlaw. Human sa katuigan ang Diyos mipadayag pinaagi ni David: Kon makadungog mo karon sa iyang tingog, ayawg pagahia ang inyong ulo.*

⁸Dili si Josue ang nagpasulod nila sa yuta nga pahulayanan. Kon siya pa, dili unta ang Diyos magtakdag laing adlaw. ⁹Unya, laing matang sa pahulay, o adlaw sa pahulay ang gitagana alang sa katawhan sa Diyos. ¹⁰Ang makasulod sa maong pahulayanan sa Diyos mopahulay sa tanang gimbuhaton sama sa pagpahulay sa Diyos.

¹¹Busa, maningkamot ta pagsulod sa pahulayanan. Dili ta makig-ambit sa gidangatan sa wala manoo. ¹²Kay buhi ang pulong sa Diyos ug epektibo, mas hait kay sa pinuti nga duhay sulab nga modulot hangtod sa dapit diin nagbulag ang kalag ug ang espiritu, sa mga lutahan ug uyok sa mga bukog. Mohukom ni sa pangandoy ug pangindahay sa kasingkasing. ¹³Sihag alang niya ang tanang binuhat. Sa iyang mata ang tanang butang walay tapis ug hubo. Kitang tanan mohatag kaniyang husay sa atong binuhatan.

Si Cristo, ang Labawng Pari

• ¹⁴Duna tay gamhanan ug Labawng Pari: si Jesus, ang Anak sa

Diyos. Nakasulod na siya sa Langit. Busa, magpabilin ta sa gipadayag nga pagtoo. ¹⁵Ang Labawng Pari motan-aw sa atong kaluya kay, sama nato, gitintal siya sa tanang paagi. Apan wala siya makasala. ¹⁶Karon, masaligon tang manuol sa Diyos, ang tuboran sa grasya. Makadawat ta sa iyang kaluoy. Tungod sa kaayo, tabangan ta niya sa gitakdang panahon.

5 ¹Ang tanang Labawng Pari gikan sa katawhan. Gitudlo siya nga tinugyanan nila atubangan sa Diyos. Gitugyanan siya paghalad sa mga gasa ug sakripisyo alang sa kapasayloan sa sala. ²Makasabot siya sa mga walay alamag ug makasasala, kay luya sab siya. ³Mao man gani nga mohalad siyag sakripisyo alang sa kapasayloan sa iya ug sa mga sala sa katawhan. ⁴Gawas pa, ang maong katungod dili maangkon ni bisag kinsa. Gikan ni sa Diyos, sama sa katungod ni Aaron.

⁵Gani si Cristo wala mahimong Labawng Pari sa iya lang kaugalingon kondili, gihatag ni kaniya sa Diyos sa pag-ingon: *Ikaw ang akong anak. Gipanganak tikaw karon.* ⁶Ug sa laing dapit: *Pari ka hangtod sa kahangtoran sa han-ay sa kaparian ni Melquisedec*

⁷Si Cristo, sa panahon sa tawhanging kinabuhi, mihalad sa sakripisyo inubanan sa mga luha ug pagtuaw. Miampo siya sa makaluwas sa kamatayon ug gidungog siya tungod sa kama-paubsanon. ⁸Bisag Anak siya, nakatongan niya sa pag-antos ang kamasi-

• **4.14** Alang sa mga Judio, ang Labawng Pari, bisag unsa kadaotan, balaang tawo nga makapanalipod sa katawhan sa angay nilang silot tungod sa sala. Wala sila magkinahanglag mga pangulo nga modumala nila, apan mga tawong mopatiwala nila ug sa Diyos. Si Aaron ni mga igsoon ni Moises, ang unang pari sa mga Judio. Ingon sab ini ang mga Labawng Pari nga sumusunod niya.

Kining maong panglantaw gipatin-aw dinhi: ang *Labawng Pari* tinugyanan sa mga tawo alang sa Diyos, ug bisag huyang siya sama sa katawhan, gidawat siya sa Diyos. Ingon sab ini si Cristo. Ang paghikalimot nga si Jesus tawo taliwala sa mga tawo makadaot sa pagtoo sama sa paghikalimot nga Anak siya sa Diyos.

Makatabang ang pagtan-aw ni Cristo isip Labawng Pari karon kanus-a ang Simbahan nagpahinundom nga ang tanang magtotoo napatikan pod sa pagkapari ni Cristo. Kitay morepresentar sa tanang katawhan atubangan sa Diyos; gihalad na ta sa Diyos alang ining katuyoana.

Sa pagsaulog sa Eyukaristiya sa paghalad sa atong kinabuhi, gihalad sab nato sa Diyos ang tanang kalihokan ug kinabuhi sa kalibotan. Sa Eyukaristiya gipasalamatan nato ang Diyos sa ngalan sa tanang katawhan. Sa inadlawng pagkinabuhi, angay nga mahimo tang kahimanan sa grasya sa Diyos isip katawhan nga nagpatunhay sa kamatuoran ug hustisya, ingon man sa gugma ug pakigdait.

...*mga luha ug...*(b. 7). Sa Biblia, gigamit ni

nugtanon. ⁹ Sa nahingpit na siya, natuboran siya sa walay kataposang kaluwasan alang sa sumusunod. ¹⁰ Giingon ini sa Diyos pagtudlo niya isip pari sa han-ay ni Melquisedec.

Mga magtutudlo mo

• ¹¹ Daghan ang ikasulti namo bahin ini, apan lisod kaayo ang pagpasabot, kay nadumpol na ang inyong sala-botan. ¹² Ining panahona, mga magtutudlo na mo. Apan sa pagkatinuod, kinahanglang tudloan mo pag-usab sa mga sukaranan sa pagtulon-an nga gikan sa Diyos. ¹³ Nanginahanglan mog gatas, dili kan-on nga gahi. Ang giubuhi sa gatas mga bata pa. Nagkahulogan ni nga dili pa sila batid sa tarong nga pagkinabuhi. ¹⁴ Ang gahing pagkaon alang sa mga hamtong nga may igong kasinatian sa pag-ila sa maayo ug daotan.

6 ¹ Busa, biyaan na nato ang unang pagtulon-an bahin ni Cristo. Moirog ta sa unahan alang sa mas hingpit nga kahibalo ug dili na mobalik sa

sinugdan. Pananglitan ang pagbiya sa mga daotang buhat, ang pagtoo sa Diyos, ² ang pagtulon-an sa bunyag ug ang pagtapiyon sa kamot, ang pagkabanhaw sa mga patay ug ang kataposang hukom. ³ Inubanan sa pagtugot sa Diyos, mao ni ang atong buhaton.

⁴ Busa, dili na mabag-og usab sa penitensya ang nalamdagan na sa makausa; ang nakadawat na sa langitngong gasa; ang nakaambit na sa Espiritu Santo; ⁵ ug ang nakatagamtam na sa kanindot sa pulong sa Diyos ug sa mga kahibulongan sa umaabot nga kalibotan. ⁶ Kon bisan pa ini, mibiya sila sa pagtoo ug nagpakasala, dili na sila matandog sa paghinulsol sa ikaduhang higayon, kay gilansang ug gibugalbugalan man nila ang Anak sa Diyos atubangan sa tanan tungod sa kaugalingon. ⁷ Ang yuta nga nahumok tungod sa kanunayng pag-ulan ug makahatag og maayong abot sa naguma panalanginan sa Diyos. ⁸ Ang yuta nga tuboan sa mga tunok ug sampinit dili maayong yuta. Dakog purohan nga

aron pagpadayag sa mainitong pangaliyupo sa dinaugdaog nga mga anak sa Diyos: nangusog silag tumaw, tungod ini gidugog sila sa Diyos. Mao nga sa gabii, sa wala pa mamatay, nakig-hiusa si Jesus sa katawhan nga nag-antos ug dili gustong mamatay.

• **5.11 Ining panahona...**(b. 12). Dunay nagkalainlaing ang-ang sa kalamboan sa pagtoo. Dili ta makasugod paghimo sa unang lakang kon sulod sa daghang katuigan diha sa Simbahan walay pagtubo ang atong pagtoo ug wala makapatugob og dugang sa atong kinabuhi. Malawos lang ta ug dili makauswag.

Kining sulata lakbit nga nagtudlo sa mga takaan sa kristohanong pagtulon-an (6: 1-3).

...*ang pagtulon-an sa bunyag...* (b. 2). Gipatin-aw dinhi ang lainlaing matang sa bunyag sa kinasingkasing nga nangita sa kamatuoran. Dunay pundok sa mga Judio nga nagbansay sa sinimanang bunyag; naa say bunyag ni Juan, ingon man ang bunyag sa mga kristyano. Ilang gitudlo ug gipasabot ang kabililhon sa bunyag sa mga kristyano.

...*pagtapiyon* (b. 2). Karaang ngalan sa pagkompirma: ang sakramento nga nagpaambit sa mga gasa sa Espiritu Santo.

Nining batakang nga mga bahin, gipalutaw ang kabug-at sa tawhanong kinabuhi; dunay duha lang nga nagkabanging dalan padulong sa hukom. Mapildi ang kinabuhi sa dili mohukom sa pagpili sa dalan ni Cristo.

...*ang nalamdagan...*(b. 4). Ang bunyag gitawag sab kaniadto sa unang Simbahan og *paglamdag*. Dili lang kay natudloan ang mga tawo sa matuod nga pagtoo kondili, labaw sa tanan kasagaran masinati nila ang talagsaong presensya sa Ginoo, sa ilang pagbag-o ug pagpasakop sa Simbahan. Kining kasinatiana sa Diyos susama sa masinati sa mag-andam alang sa matinud-anong paghalad sa kaugalingon.

Mas gipatin-aw ni sa 12:18-24.

Niadtong panahona ang mga tawo nagtoo nga ang kalibotan sentro sa uniberso; sa taas na ang langit ug sa ubos ang yuta. Nagtoo sila nga ang taas dapit nga langitnon diin nagpyuo ang Diyos uban sa tanang nakaambit sa iyang himaya. Busa, ang gihisgotan ining sulata bahin sa mga butang diyosnon, pareho rag kahulogan sa langitnon, diin gihisgotan ang kasinatian sa tawo uban sa Diyos dinhi sa kalibotan.

...*angkla sa...*(b. 19). Sa Templo sa Jerusalem ang Labawng Pari mao ray makasulod sa kinasulorang alampoonan nga gibahin sa kanait nga hawanan pinaagig tabil. Mao ni ang larawan sa langit, ang matuod nga pinuy-anan sa Diyos diin si Jesus lang ang makasulod. Anaa pa ta sa ulahi, apan ang atong paglaom tua sa langit: dili ni tawhanon lang nga handuraw, apan pangandoy nga gikan sa Diyos mismo nga dili molingla. Modangat ta sa dapit diin nakasandig ang atong paglaom.

panghimaraoton ni, ug sa kataposan, sunugon.

Ibilin siya sa atong pagsalig

⁹Bisag ingon pa ini ang among sinulihan, mahal namong kaigsoonan, hayag ang among panglantaw alang ninyo ug sa inyong kaluwasan. ¹⁰Makiangayon kaayo ang Diyos ug dili malimot sa gibuhat ninyo tungod sa pagmahal sa iyang ngalan. Nakatabang mo ug hangtod karon nagpadayon pagtabang sa mitoo niya. ¹¹Nangandoy mi nga ang matag usa ninyo magpadayon sa kadasig aron makabot ang dugay nang gitinguha. ¹²Ayawg danghag. Hinunoo, sundoga ang mga tawo nga tungod sa pagtoo ug kasibot, nakapanunod sa mga gisaad.

¹³Hinumdomi ang saad sa Diyos kang Abraham. Buot ang Diyos nga dasonan nig panumpa. Kay wala may labaw sa Diyos, ¹⁴nanumpa siya sa kaugalingon: Panalanginan ug hatagan tikawg daghang liwat. ¹⁵Tungod sa mapailubong pagpaabot nadawat ni Abraham ang gisaad.

¹⁶Ang mga tawo naanad pagpanumpa sa lainng tawo nga labaw sa kaugalingon. Ang panumpa naghatag sa gibug-aton sa tanang butang nga mahimo pang ipanghimakak. ¹⁷Mao nga ang Diyos mitanyag sa kaugalingon nga masaksi sa iyang panumpa. Sa ingon, makatoo gyod ang nagpaabot sa gisaad nga wala niy kausaban. ¹⁸Busa, may duha ta ka kamatuoran

nga kapasikaran. Dili mamakak ang Diyos sa iyang saad ug panumpa. Igo na kaayo nga sa pagdasig nato aron biyaan ta ang tanan ug magmakunayon sa tanan tang gilaoman. ¹⁹Ang maong paglaom sama sa angkla sa kalag: ang kasigurohan ug kalig-on modala nato sa Templo, sa mismong santwaryo. ²⁰Tua si Jesus didto nga misulod pag-una. Si Jesus – ang Labawng Pari sa kahangtoran sumala sa han-ay ni Melquisedec.

Melquisedec, larawan ni Cristo

7 ¹Nag-ingon ang Balaang Kasulatan nga *si Melquisedec ang hari sa Salem, ug pari sa Diyos nga Labing Halangdon, mitagbo kang Abraham ug mipauli human mabuntog ang daghang hari. Gipanalanginan niya si Abraham nga mihatag sa ika-10 ka bahin sa tanan.* ²Atong hinumdoman nga ang Melquisedec nagkahulogag Hari sa Kaangayan, ug ang hari sa Salem nagkahulogag Hari sa Kalinaw. ³Walay gihisgotan bahin sa amahan, inahan o kaliwatan. Walay nasulat mahitungod sa sinugdan o kataposan sa iyang kinabuhi. Niini, larawan siya sa Anak sa Diyos, ang pari nga magpabilin sa kahangtoran.

⁴Tan-awa unsa kagamhanan si Melquisedec. Bisan si Abraham mihatag sa ika-10 ka bahin sa iyang nasakmit. ⁵Diha nga ang mga kaliwat ni Levi napanari, gihatagan silag gahom sa pagdawat sa ika-10 ka bahin gikan sa ka-

• **7.1** Ang paghisgot ni Melquisedec (Gen 14: 18 ug Slm 110:4) gipadayon dinhi. Larawan siya ni Cristo. Dili kalimtan nga kining sulata gipahinugod sa mga paring Judio, ang sumusunod ni Aaron, kaparian sa lainlaing kaliwatan. Busa, gipakita dinhi nga ang pagsimba sa mga Judio natapos ug wala nay kapuslanan. Ang Kasulatan mismo nagpahibalo ini.

Makapangangha nga kining hitaboa ni Melquisedec nga nalakbitag dyotay sa Biblia, natuki pag-ayo aron pagmatuod nga gibag-o ni Cristo ang relihiyon sa mga Judio. Giingon sa pasiuna nga lagmit gisulat ni ni Apolos, propeta sa unang Simbahan. Klaro ang gasa sa iyang pagkapropeta ining bahina. Ang Daang Kasabotan mao ang Biblia sa tanang magtotoo sa unang Sim-

bahan. Apan kining basahona dili dayag nga naghigot ni Jesus. Gani daghang Judio kinasingkasing nga naghunahuna nga giguba ni Jesus ang mga pagtulon-an sa Biblia. Ang tahas ining mga propelang kristyanos mao ang pagpakita sa mga tawo ni Cristo diha sa Biblia ug ang pagtubag sa mga argumento sa mga Judio. Gihatagan nila ang Simbahan sa Kristohanong pagsabot sa Daang Kasabotan. Busa, inigbasa sa kristyanos sa Daang Kasabotan, basahon ni sumala sa kristohanong panglantaw. Gigamit sab ni sa mga Judio nga “basahon sa mga Judio.” Mao nga sa pagsulat ini diin gipadayag ang mas malangkobang kahulogan sa Daang Kasabotan, dili paigo nga masabtan ang Kasulatan kondili, importantni nga ang tawo dunay gasa sa pagkapropeta.

taginasod – gikan sa mga igsoon, bisag mga kaliwat pod sila ni Abraham. ⁶ Ug si Melquisedec nga dili kaliwat sa banay nga Levita, nakadawat sa ika-10 ka bahin gikan ni Abraham. Gawas pa, gipanalanginan niya si Abraham, ang sinaaran sa Diyos. ⁷ Walay duhaduha nga ang manalangin labaw kay sa gipanalanginan. ⁸ Sa unang kaso, atong nakita nga ang may kamatayon nagdawat sa ika-10 ka bahin. Dinhi, gihisgotan si Melquisedec nga buhi. ⁹ Sa paghatag ni Abraham sa ika-10 ka bahin, maingon nato nga ang mga Levita ra pod ang nagbayad ug midawat sa ika-10 ka bahin. ¹⁰ Nahitabo ni, kay si Levi diha pa sa lawas ni Abraham, ang iyang katigulangan, sa pagkita ni Melquisedec ug Abraham.

¹¹ Ang Balaod sa piniling katawhan gipasikad sa Levitikong pagkapari. Apan pinaagi sa maong balaod dili nila makab-ot ang kahingpitan ug kasigurohan. Kon mahimo pa, nganong nagkinahanglag laing pari *sumala sa hanay ni Melquisedec* inay ni Aaron? ¹² Kon may kausaban sa pagkapari, usbon pod ang Balaod. ¹³ Si Jesus nga gipasabot ining tanan, gikan sa tribu nga wala makahalad sa altar. ¹⁴ Nasayod ang tanan nga gikan siya sa tribu ni Juda nga wala hisgoti ni Moises sa pag-sulti bahin sa pagkapari.

¹⁵ Hinuon, matataw kining tanan kon ang pari, sama ni Melquisedec, ¹⁶ nakadawat sa iyang misyon sa tawhanong balaod. ¹⁷ Kay nag-ingon ang Kasulatan: *Pari ka hangtod sa hangtod sumala sa han-ay ni Melquisedec*

¹⁸ Pinaagi ini, gikuha ang nahiunang panghunahuna isip kulang ug walay kapuslanan ¹⁹ (kay ang balaod wala magdala og bisag unsang butang sa kahingpitan.) Sa samang higayon, dunay bag-ong paglaom nga mibidlisiw: ang pagpakigsuod sa Diyos.

²⁰ Ang maong kausaban gipun-an sa panumpa sa Diyos. Diha nga may laing mga tawo nga nangapari, ang Diyos wala nagpakompromiso sa kaugalingon sa pagpanumpa. ²¹ Hinuon, gipanghimatod niya si Jesus sa panumpa, sanglit giingon: *Ang Ginoo nakapanumpa ug dili mousab sa hunahuna: Pari ka hangtod sa hangtod.* ²² Busa, si Jesus ang atong kamatuoran sa mas maayong kasabotan. ²³ Ang mga pari kanhi daghan. Dili sila magdugay sa ilang katungdanan sanglit tawo ra sila. ²⁴ Apan si Jesus molungtad sa hangtod. Ang iyang pagkapari dili makuha gikan niya. ²⁵ Sa maong paagi, makaluwat siya sa tanang panahon sa moduol sa Diyos pinaagi niya. Buhi siya kanunay aron pagpangamuyo alang nila.

²⁶ Angayan lang nga ang Labaw tang Pari balaan ug walay buling sa sala, gilain sa makasasala ug gibayaw ibabaw sa kalangitan. ²⁷ Pari siya nga dili kinahanglang maghalad og sakripisyo alang sa kaugalingon sa dili pa mohalad alang sa sala sa katawhan, sama sa gihimo sa labawng pari. Gihalad na niya ang kaugalingon nga sakripisyo sa makausa alang sa tanang panahon. ²⁸ Samtang ang Balaod nagpili sa huayang nga kalalakin-an isip labawng mga pari karon human sa Balaod, ang pulong sa Diyos inubanan sa panumpa nagtudlo sa Anak nga Labawng Pari. Gihingpit siya sa Diyos sa kahangtoran.

Bag-ong santwaryo ug kasabotan

8 ¹ Ang mahinungdanong bahin sa atong gihisgotan mao nga duna tay usa ka labawng pari nga naglingkod sa tuo sa diyosnong Kamahalan sa Langit. ² Nag-alagad siya isip ministro sa tinuod nga templo ug santwaryo nga gimugna sa Ginoo, dili sa mga tawo.

• 8.1 Ang tanang sakripisyo nga nagtumong sa pagpuyop sa kapungot sa Diyos, nagsukad sa paghunahuna sa Diyos nga bangis mosilot ug dili makaalim sa kasingkasing.

Si Jesus...(b. 6). Nagpakita ni sa kinaiya sa mga tawo nga nasayod nga malinawon sila uban sa Diyos, ug ang mga propeta karon nagpakita sa dalan nga atong laktan aron pagdalag kalinaw

³ Ang labawng pari gitudlo aron paghalad sa Diyos ug gasa ug sakripisyo. Kinahanglang mohalad si Jesus ug mga sakripisyo. ⁴ Kon nagpabilin pa sa kalibotan, dili unta siya mapari, kay may uban nga nanghalad ug mga gasa sumala sa Balaod. ⁵ Sa pagkatinuod, ang mga halad nga gihimo adtong mga paria sinuon ug anino lang sa halad nga langitnon. Nasayod ta sa pulong sa Diyos kang Moises mahitungod sa pagtukod sa balaang tolda. Nag-ingon siya: *Buhata ang tanan sumala sa gilalad ko kanimo didto sa bukid.*

⁶ Karon hinuon, si Jesus nagbaton sa mas hamiling ministeryo tungod sa mas maayong kasabotan nga gipasikad sa mas maayong mga panaad. ⁷ Kon hingpit pa ang unang kasabotan, wala na kinahanglana ang lain. ⁸ Apan sa pagkakita sa Diyos nga may kaku-langan ni, miingon siya:

Nagsingabot na ang mga adlaw – pulong sa Ginoo – nga mag-umol kog bag-ong kasabotan uban sa katawhan sa Israel ug sa katawhan sa Juda.

⁹ *Dili ni sama sa kasabotan nga akong gipanday uban sa ilang katigulangan sa adlaw nga giagak ko sila ug gipagawas sa Ehipto. Wala nila tuma-*

na ang among kasabotan. Busa, gipasagdan ko sila, matud pa sa Ginoo.

¹⁰ *Apan kini ang kasabotan nga akong himoon uban sa umaabot nga katawhan sa Israel. Isilsil ko ang balaod sa ilang ulo ug isulat sa ilang kasingkasing. Ako ang ilang Diyos ug sila ang akong katawhan.*

¹¹ *Walay usa nila nga manudlo sa kataginasod o moingon sa ilang igsoon: Ilha ang Ginoo. Kay makaila sila nako gikan sa kinaubsan ngadto sa kinadak-an.* ¹² *Pasayloon ko ang ilang kasal-anan ug dili ko hinumdoman ang ilang kasaypanan.*

¹³ Dinhi gipadayag kanato ang Bag-ong Kasabotan: nagpasabot nga ang nahiuona wala nay kapuslanan. Sa kadugayan mawagtang ra ang Daan.

Ang templo sa Jerusalem

9 ¹ Ang unang kasabotan may kasuguan ug talaan. May santwaryo pod nga yutan-on. ² May lawak ni nga gitawag ug Balaang Dapit diin nahimutang ang tungtonganan sa suga ug ang talad nga nahimutangan sa tinapay nga ihalad sa Diyos. ³ Dihay tabil nga nag-ulang sa duha ka lawak. Sa ikaduhang lawak nga gitawag ug Labing Ba-

sa kalibotan. Bisag namasangil ang uban nga nag-apil-apil sa politika sa atong pagihok alang sa hustisiya ug kalinaw, ipadayon ni ug ipakita nga atong misyon. Si Jesus wala magpakamatay sa pagpanalipod sa mga relihiyosong tulumanon, apan sa pagpakita nga dili ni ang mahinungdanon. Ang iyang sakripisyo nagtulot sa tanan tang buhaton aron mapugngan ang kabangis, ang inhustisiya ug ang sala.

Apan ang kinalabwang matang sa pagsimba naglakip sa mas lawom nga pagpakigsuod sa Diyos: ang gugma nga gikan ug mobalik niya maoy sukaranan sa tanan tang lihoc.

- **9.1** Human mapaklaro nga si Jesus mipuli sa mga Judiong kaparian, gihan-ay dinha ang taas nga pagtandi tali sa ilang paagi sa pagsimba nga gisaulog ni Jesus.

Sa Unang Kasabotan o sa Daan, ang mga Judio dunay Templo diin gihimo ang mga ritwal ug sakripisyo alang sa kapasayloan sa mga sala. Ang *Bag-ong Kasabotan* nga gipahibalo ni Jeremias nagsugod ni Jesus.

Ang tagsulat ini naghan-ay pagtandi tali sa kamatayon ni Cristo ug sa daang mga sakripisyo. Hinuon wala ni magpasabot nga ang kasakitan

ni Jesus pareho sa daan nga alang sa pagpuyop sa kasuko sa Diyos. May dako kaayong kalainan tali sa mga sakripisyo nga gisugo sa Balaod ug sa kamatayon ni Jesus. Ang iyang kamatayon kataposan niyang pagsaksi ug paagi pagtisok diha sa katawhan sa dili nila buot dawaton.

Kay uban sa naghan-ay ining sulata nasayod man ta kang kinsa ni gipahinungod, atong masabant nga iyang gilambigit ang *dugo ni Jesus* ug ang iyang *kamatayon* sa mga hayop nga gihalad sa Templo isip biktima. Mahinungdanon ni alang nila. Apan sa atong panahon karon duna tay samang katungod sa paglambigit sa *dugo* ug *kamatayon* ni Jesus sa *kamatayon* sa daghang inosenting biktima tungod sa ilang barnganan sa hustisiya ug kamatuoran. Si Jesus mismo mipasabot ini (Mt 23:35): ang *dugo* nga ilang giula sagrado sab (Reb 6:9).

Giingon sa tagsulat nga *mihalad siya sa kagalingong dugo* samtang ang mga tawo kanunayng misakripisyo ginamit ang sa uban. *...santwaryo nga...* (b. 24). Nagpasabot, nga dili lang ni kalihokan sa tawo, apan dinasig sa Diyos (b. 14) ug pinaagi ini, mianhi si Jesus aron pagambit sa makausa pa, sa Himaya sa Amahan (Jn 17:5).

laang Dapit nga ⁴ may bulawang altar alang sa paaso sa insenso ug ang Arka sa Kasabotan nga giputos og bulawan. Dihay bulawang tadyao nga dunay manna. Sa sulod tua ang sungkod ni Aaron nga nanalingsing ug ang duha ka papan sa kasabotan. ⁵ Ibabaw sa arka ang duha ka anghel sa himaya nga milandong sa lingkoranan sa Pasaylo. Apan dili nato ikahulagway ang tanan.

⁶ Kay nahimutang man ang tanan sumala sa gikahulagway, ang mga pari kanunayong nanulod sa unang lawak aron pagtuman sa gimbuhaton. ⁷ Apan ang Labawng Pari mosulod makausa sa usa ka tuig sa ikaduhang lawak. Sa pagsulod magdala siya sa halad nga dugo alang sa iyang mga sala ug sa mga sala sa katawhan. ⁸ Pinaagi ini ang Espiritu Santo nagtudlo nato nga dili bukas ang agianan padulong sa santwaryo sa sulod samtang naa pa ang unang lawak. ⁹ Mahinungdanon kaayong pagtulon-an ang gilarawan karon. Ang mga gasa ug sakripisyo dili makahingpit sa naghalad, ¹⁰ kay kining mga ilimnon, pagkaon ug uban pang paagi sa paglinis pinaagi sa tubig mga tawhanong lagda. Buhaton ni hangtod sa panahon sa pagbag-o.

Ang kaugalingong dugo ni Jesus

¹¹ Apan karon si Cristo ipakita isip Labawng Pari nga may kalabotan sa mga maayong butang ining panahon sa kabag-ohan. Misulod siya sa santwaryo nga dili binuhat sa tawo, mas harianon ug mas hingpit. ¹² Sa ato pa, dili minugna. Wala siya magdalag dugo sa mga kanding ug toro. Ang kaugalingong dugo ang gidala. Misulod siya aron pagkab-ot sa hingpit nga kaluwasan. ¹³ Kon ang pagsablig sa katawhan nga nahugawan sa sala og dugo sa kanding ug toro o ang pagkatagkatag sa abo sa laking baka maghatag og tawhanong kalinis ug kabalaan, ¹⁴ unsa pa kaha ang pagsablig sa dugo ni Cristo! Linamdagan sa tunhayng Espi-

ritu, mihalad si Cristo sa kaugalingon isip walay buling nga halad ngadto sa Diyos. Ang iyang dugo mipapas sa mga daotan tang buhat. Sa ingon, makaalagad ta karon sa buhing Diyos.

¹⁵ Busa, si Cristo ang tigpataliwala sa bag-ong kasabotan o Kasabotan. Ang iyang kamatayon magbayad sa mga sala nga atong nabuhat ubos sa Daang Kasabotan. Ang saad gihatag sa tanang gitawag alang sa kinabuhing dayon. ¹⁶ Ingon sa tanang kasabotan, kinahanglang paaboton nga mamatay ang naghimo ini. ¹⁷ Ang kasabotan nalig-on sa kamatayon ug walay kahulongan samtang ang naghimo buhi pa.

¹⁸ Mao nga ang unang kasabotan gipanghimatuod pinaagi sa dugo. ¹⁹ Gipahibalo ni Moises sa nagkatigom nga katawhan ang tanang kasugoan sa balaod. Unya, mikuha siyang dugo sa toro ug kanding nga iyang gisagolag tubig. Nagkuha pod siyang isopo ug pulang panapton nga delana ug gisablign ang libro sa kasabotan ug sa katawhan sa ²⁰ pag-ingon: *Kini ang dugo sa Kasabotan nga gisugo kaninyo sa Diyos.* ²¹ Sa samang paagi, gisablign niya sa dugo ang santwaryo ug ang tanang galamiton sa paghalad. ²² Sumala sa Balaod, halos ang tanang paglinis kinahanglang himoon sa dugo. Walay pasaylo kon walay dugo nga iula.

²³ Kinahanglan nga kining halad sa langitnong kamatuoran malinisan. Apan ang maong kamatuoran nagkinahanglag mas maayong sakripisyo. ²⁴ Si Cristo wala mosulod sa santwaryo nga hinimo sa tawo, kopya sa tinud-anay kondili, sa langit mismo. Tua siya karon atubangan sa atong Diyos tungod ug alang nato. ²⁵ Dili sama sa Labawng Pari nga mosulod sa santwaryo tuiuguig nga may dalang dugo nga dili iyaha. ²⁶ Mihalad siya sa kaugalingong dugo sa makausa lang, dili sa makadaghan. Kon dili, mag-antos sab siya sa makadaghan sukad sa pagbuhat sa kalibotan. Apan dili. Nagpakita siya karon alang sa kataposan sa

panahon aron pagwagtang sa sala pinaagi sa sakripisyo.

²⁷Kay ang tawo kausa ra mamatay, dayon hukman. ²⁸Busa, mihalad si Cristo sa kaugalingon sa makausa aron pagwagtang sa mga sala sa katawhan. Wala nay hisgot unya sa sala inigbalik niya aron pagluwas sa nagpaabot niya.

Ang Daan larawan sa Bag-o

10 • ¹ Ang tinooohan sa Balaod anino lang sa mga maayong butang nga umaabot. May mga lagda, apan walay kamatuoran. Busa, matag tuig, walay kabag-ohan ang mga halad, kay ang nagsimba wala man makakita sa tumong. ²Kon hingpit pa ang pagkalimpyo dili na sila tugawon sa tanlag. Mohunong na silag halad sa mao giha-pong sakripisyo. ³Apan wala, tuigtuig ang sakripisyo nagsaksi sa ilang mga sala, ⁴kay dili man makapapas sa sala ang dugo sa mga kanding ug toro.

⁵Mao man gani nga sa pagsulod ni Cristo sa kalibotan miingon siya: *Wala ka magtinguhag sakripisyo ug halad.* ⁶Wala ka mahimuot sa halad-sinunog ug halad alang sa sala. ⁷Unya, miingon ko: *Ania ra ko. Akoy nasulat sa papel nga linukot. Buhaton ko ang imong pagbuot, O Diyos!*

⁸Sa sinugdang nag-ingon siya: *Sakripisyo, halad, halad-sinunog, ug halad alang sa sala wala nimo tinguhaa ni nakapahimuot nimo – bisag gisugo ni sa Balaod.* ⁹Unya, miingon siya: *Ania*

• **10.1** *Kon hingpit...*(b. 2). Gipasabot dinhi nga kon dunay daghang sakripisyo alang sa kapasayloan sa sala, nagpaila ni nga wala sila makalingkawas sa sala. Ug kay kanunay tang nagkinahanglan sa pasaylo sa mga sala, sama panaglit sa pagkompisal, angayng ipangutana kon pruyba ba ni nga ang sakripisyo ni Cristo dili hingpit nga makapalingkawas?

Matubag ni sa lainlaing paagi:

Una, bisag kanunay tang makadawat sa sakramento sa penitensiya, kita ang kanunayng tigdawat sa kaayohan sa mao rang sakripisyo ni Cristo.

Apan labaw sa tanan, angay tang moinsistir nga ang kristyanos nahaw-as na sa sala, sa ato pa, sa kaulipnan sa sala. Miingon si Juan (1 Jn 3:6) nga ang naa ni Cristo dili na makasala labi na ang sala nga nagdalag kamatayon (1 Jn 5:17),

ra ko aron pagtuman sa imong kabubut-on.

Igo na ni aron pagwagtang sa daang kasabotan ug pagmugnag bag-o. ¹⁰Pinaagi sa kabubut-on sa Diyos, gibalaan ta tungod sa sakripisyo sa lawas ni Cristo Jesus.

¹¹Busa, ang pari naa sa altar matag adlaw ug nagbalikbalik paghalad sa mao giha-pong sakripisyo nga dili makawagtang sa sala. ¹²Si Cristo naghalad og bugtong nga sakripisyo alang sa mga sala. Nakalingkod na siya *karon sa tuong kamot sa Diyos* ug ¹³nagpaabot nga *ibutang sa Diyos ang mga kaaway nga tungtongan sa iyang tiil.* ¹⁴Pinaagi sa bugtong nga sakripisyo, ang tanang gibalaan gihingpit niya ug gitino. ¹⁵Gipamatud-an sab ni sa Espiritu Santo, kay namulong man siya:

¹⁶*Kini ang kasabotan nga akong himoon uban nila sa umaabot nga mga adlaw: nag-ingon ang Ginoo. Isilsil ko sa ilang alimpatakan ang akong mga balaod ug isulat sa ilang kasingkasing.* ¹⁷Nag-ingon siya: *Dili ko hinumdoman ang ilang kasal-anan ug daotang buhat.* ¹⁸Busa, kon napasaylo na ang mga sala, wala na kinahanglan ang sakripisyo alang sa sala.

Salig sa Diyos

• ¹⁹Mga igsoon, pinaagi sa dugo ni Jesus makasulod ta sa santwaryo. ²⁰Gibuksan niya kining bag-o ug bu-

kay dunay mga sala nga dili modala sa kamatayon.

Ang mga sala lang nga makapahimulang nato ni Cristo sa hingpit ang magdala sa kamatayon; mao ni ang sala sa pagdumili nato pagtubag sa dagkong kaakohan sa kinabuhi. Ang kanunayng nagdawat sa sakramento sa penitensiya nasayop sa paghunahuna nga nahimulang na sila sa Diyos kon dili sila makakompisal. Anaa ug nag-pabilin sila sa grasya sa Ginoo.

• **19.** *...makasulod...*(b. 19). Aron pagdasig sa nagduhaduha, gikinahanglan nga mahigmata sila sa pagsalig sa Diyos nga Amahan.

Ayawg biyai...(b. 25). Dakong sayop ang pagbiya sa mga kasaulogan sa Dominggo o sa katilingbanong tigom. Ang Kristohanong Katilingban, dili pundok sa mga anghel; busa, ma-

hing agianan nga mag-agi sa *tabil* – ang lawas ni Cristo. ²¹Kay may labaw man tang pari nga magdumala sa Balay sa Diyos, ²²modul ta niya uban ang matinud-anong kasingkasing, ug bug-os nga pagtoo; walay lama sa sala ang kalag ug ang lawas hinugasan sa tubig nga dalisay. ²³Magpabilin tang lig-on sa atong pagsalig, kay ang nagsaad matinud-anon. ²⁴Aghaton ta ang usag usa sa pagminahalay ug paghimog mga maayong buhat. ²⁵Ayawg biyai ang mga asembleya sama sa gi-buhat sa pipila. Hinunoa pagdinasigay mo ilabi na karon nga hapit na moabot ang Adlaw.

²⁶Kon magpakasala gyod ta bisag nahibalo na sa kamatuoran, walay sa-kripisyo nga ikahalad alang sa sala. ²⁷Hinunoa, magpabilin ang kahadlok sa kalayo nga molamoy sa masinupakon. ²⁸Kay ang molapas sa balaod ni Moises dili kaluy-an. Patyon siya sinak-sihan sa duha o tulo. ²⁹Sa inyong hunahuna, unsa kaha ang angayng buhaton sa nagbugalbugal sa Anak sa Diyos? Unsa kabug-at ang silot nga ipahamtang sa nanamastamas sa kasabotang gipamatud-an sa dugo nga mibalaan niya? Ug sa nagyubit sa Espiritu nga gihatag kaniya? ³⁰Kay nakaila ta sa nag-ingon: *Ang panimalos akoa. Akoy magbayad.* Ug: *Ang Ginoo mohukom sa iyang katawhan.* ³¹Pagkakuyaw kon mahulog ta sa kamot sa buhing Diyos.

bungkag kon ang mga sakop panagsa rang motungha. Kay dili man ta mga anghel, dili ta magpabiling nahiusa ni Cristo kon dili ta mangilabot sa katilingban. Inigkahimulag nato sa kaigsoonan sa pagtoo, piligro nga mawad-an tag tumong sa misyon sa kinabuhi.

Dyotay na...(b. 37). Kinutlo ni sa Habakuk 2:3 bahin sa nagsingabot nga hukom sa Diyos. Malagmit nga buot dinhing isingit sa tagsulat ang nagsingabot nilang krisis nga magbungkag sa Judioing nasod.

• **11.1** *Ang pagtoo...*(b. 1). Ang mga pananglitan nga gibutang ining kapituloha ug ang mga pagtulon-an gikan ini, gipahinungod labi na sa gilutos nga mga magtotoo nga mitahan sa kau-galingon alang sa kinabuhing gihulga ug puno sa kalisdanan aron lang magmaunongon ni Cristo.

³²Hinumdomi ang unang mga adlaw nga nalamdagan mo. Nasinati ninyo ang lisod nga pakigbisog taliwala sa kalisdanan. ³³Gipakaulawan ug gisu-layan mo atubangan sa kadaghanan. Nakigsalo mo sa kasakitan uban sa gilisudlisod sama ninyo. ³⁴Nakighiusa mo sa nabilanggo ug gikuhaan sa kab-tangan. Apan gidawat kining tanan, kay sayod man mo nga maangkon ninyo ang ganti nga mas nindot ug malungtaron. ³⁵Ayawg wad-a ang pag-salig, kay gumikan ini dako ang inyong ganti. ³⁶Pailob sa pagbuhat sa kabu-but-on sa Diyos, kay maangkon ninyo ang iyang gisaad:

³⁷*Dyotay na lang, hapit na gyod – matud sa Kasulatan – ug ang umaabot nia na. Dili ni maglangay.* ³⁸*Ang tawo nga tarong mabuhi kon motoo siya. Apan kon kawad-an siyag pagsalig, isalikway ko siya.*

³⁹Dili ta kauban sa mosibog ug mangamatay kondili, sa mitoo ug nakaba-ton sa kinabuhing dayon.

Mga bayani sa pagtoo

11 ¹Ang pagtoo paagi nga maka-hupot ta sa atong gilaoman ug masiguro sa dili makita. ²Ang atong katigulangon gikahimut-an sa Diyos tungod sa ilang pagtoo.

³Tungod sa pagtoo, masabtan nato nga ang kalibotan namugna sa pulong sa Diyos. Ang makita gikan sa dili ma-kita.

Ang kristohanong Pagtoo dili lang ang pag-dawat nato sa husto ug tarong kondili, naghatag nig paagi pagpuyo sumala sa mga mithi sa pagtoo taliwala sa kalisdanan ug kakuyaw. Ang paglihok ug pagbuhat sumala sa pagtoo labaw sa pagsag-ulo ug sa kasayoran unsay pagtoo ug paglaom. Mao man gani nga gipakita dinhi ang daghang panig-ingnan sa mitahan sa kinabuhi tungod ug alang sa pagtoo. Dili masabtan ang sobrang pagsalig ug pagsugot ni Abraham sa Diyos, kon wala pay pagtoo; dili masabtan ang pagbiya ni Moises sa hayahayng kinabuhi ug ang pagpas-an sa lisod nga tahas sa pagpangulo sa iyang katawhan kon dili pa lig-on ang pagtoo.

Nagmakanunayon...(b. 27). Ang pagtoo nagdasig nato sa paglihok karon uban sa pang-lantaw sa dili makita. Niining tudlinga, gipakita ang mga pangulo nga lig-on ug isog. Pinaagi sa

⁴Tungod sa pagtoo ni Abel mas gidawat ang iyang halad kay sa halad ni Cain. Nagpasabot ni nga tarong siya. Busa, gikahimut-an siya sa Diyos. Tungod sa pagtoo *misinggit siya sa Diyos*, sumala sa nasulat sa Kasulatan, bisag patay na.

⁵Tungod sa pagtoo, si Enoc gidala sa langit inay mamatay. *Wala siya hikit-i, kay gikuha man siya sa Diyos*. Giingon nga sa wala pa dad-a, nakapahimuot na siya sa Diyos. ⁶Apan kon walay pagtoo, dili ta makapahimuot niya: walay masuod sa Diyos nga dili motoo nga buhi ang Diyos; ug nga moganti siya sa nangita niya.

⁷Pinaagi sa pagtoo, nakahibalo si Noe sa panghitabo nga umaabot. Kay misanong man siya sa nadungog, nagbuhat siyag arka nga makaluwas sa iyang banay. Ang pagtoo ni Noe naghukom sa kalibotan. Nakab-ot niya ang kabalaan, kay nagpuyo man siya sa pagtoo.

⁸Tungod sa pagtoo, si Abraham misunod sa tawag sa Diyos pag-adto sa nasod nga ihatag kaniya isip kabilin. Milakaw siya bisag wala masayod og asa padulong. ⁹Tungod sa pagtoo, mipuyo siya sa yuta sa saad isip langyaw. Sama ni Isaac ug Jacob nga nakasunod sa maong saad, nagpuyo siya sa mga tolda. ¹⁰Nagpaabot si Abraham sa dakbayan nga lig-og sukaranan, ang gilaraw ug gimugna sa Diyos. ¹¹Tungod sa pagtoo si Sara nainahan bisan pa sa katigulangan. ¹²Busa, gikan sa babaye nga dili na makapanganak nanggawas ang kaliwatan nga *sama kadaghan sa mga biton sa kalangitan ug ingon kabaga sa balas sa kabayba-*

yanon. Kay mitoo man siya nga matinud-anon ang nagsaad.

¹³Ang Kamatayon nakakaplag ining mga tawhana nga tugob sa pagtoo. Wala nila madawat ang gisaad, apan layo ang panglantaw sa unahan ug gikalipay ni gikan sa layo. Nag-ingon sila nga mga langyaw ug dumuduong lang sila sa kalibotan. ¹⁴Ang nagsulti ini nagpaila nga nangita sila sa kaugalingong nasod. ¹⁵Kon naghandom pa sila sa yuta nga gitalikdan, dali ra unta ang pagbalik. ¹⁶Apan nangandoy sila sa mas maayong syudad, ang langitnon. Busa, ang Diyos nga nag-andam sa dakbayan alang nila, dili maulawng tawgon nga ilang Diyos.

¹⁷Tungod sa pagtoo, si Abraham mihalad kang Isaac dihang gisulayan siya sa Diyos. Ang nakadawat sa saad sa Diyos mihalad sa bugtong anak ¹⁸bisan pa sa giingon sa Diyos kaniya: *Ang kaliwat ni Isaac magdala sa imong ngalan*. ¹⁹Nagtoo si Abraham nga ang Diyos makapabangon sa mga patay ug mabalik ra gihapon kaniya ang anak. May gihulagway ni nga kahulogon.

²⁰Tungod sab sa pagtoo, gipanalanginan ni Isaac si Jacob ug Esau. Gilatid niya ang ilang kaugmaon. ²¹Tungod sa pagtoo, si Jacob, sa wala pa mamatay, mipanalangin sa duha ka anak ni Jose. *Misimba siya samtang nagkupot sa sungkod*. ²²Tungod sa pagtoo, si Jose, sa hapit na mamatay, mipasidaan sa mga anak sa Israel sa ila unyang exodo ug mimando mahitungod sa patay niyang lawas.

²³Tungod sa pagtoo, gitagoan sa ginikanan ang bag-ong natawo nga si Moises sulod sa tulo ka bulan. Nakita nila nga ang bata ambongan kaayo ug

pagpangita sa kalingkawasan o sa katunhayon sa pundok aron magpuyo nga may dignidad, nangita sila sa labing maayong pinuy-anan nga dili makab-ot ining kinabuha.

Makita gihapon karon ang daghang tawo, nga tingalig dili matoohan o dili sakop sa Simbahan, apan nagpadulong sa Diyos, dihang gitahan nila ang kaugalingon aron pagkab-ot sa masaarong kalibotan, nga morag nakita nila ang dili pa

makita: sila ang mga Hebreo karon ug ang ilang Diyos *dili maulawng tawgon nga ilang Diyos* (b. 16).

Mga bayani sila sa pagtoo nga naglihok sa mao rang tumong. Ang matag usa mamatay nga dili makakita sa gisaad sa Diyos; morag napakyas sila, apan ang sumusunod, sa pagbalik-lantaw sa nangagi, momatuod nga ang mga tawo sa pagtoo nagmugna sa matuod nga kasaysayan.

wala sila mahadlok sa sugo ni Paraon.²⁴ Tungod sa pagtoo, si Moises nga hamtong na, wala magpaangkon nga anak sa dalagang anak ni Paraon.²⁵ Nakig-ambit siya sa katawhan sa Diyos sa ilang kasakit, inay magpahimulos sa kahugawan sa sala.²⁶ Alang ni Moises, bililhong bahandi ang pagpaubos tungod ug alang ni Cristo labaw sa tanang bahandi sa tibuok Ehipto. Gilantaw niya ang umaabot nga ganti.

²⁷ Tungod sa pagtoo, mipahawa siya sa Ehipto nga wala mahadlok sa kapungot sa hari. Nagmakanunayon siya, kay daw makita niya ang dili makita.

²⁸ Tungod sa pagtoo, gipasaulog ni Moises ang Pasko sa Pagsaylo pinaagi sa pagsablig og dugo sa mga ganghaan aron ang mga panganay nga lalaki dili hilabtan sa manglalaglag.²⁹ Tungod sa pagtoo, gilabang nila ang Pulang Dagat nga daw ugang yuta. Ang mga Ehiptohanon nga misulay pagtabok gilamoy sa tubig ug nangalumos.

³⁰ Tungod sa pagtoo, ang mga paril sa Jerico nalumpag ug natumba human libutliboti sa mga Israelita sulod sa pito ka adlaw.³¹ Tungod sa pagtoo, ang puta nga si Rahab nakalingkawas sa kamatayon, kay giabiabi man niya ang mga kaaway.

³² Unsa pay akong isulti? Wala tay igong panahon aron paghisgot ni Gideon, Barac, Samson, Jefte, David, Samuel ug mga propeta.³³ Tungod sa pagtoo, nakig-away ug mibuntog sila sa daghang nasod ug mipabarog sa hustisya. Ilang nakita ang katumanan sa mga saad sa Diyos ug gitak-om ang baba sa mga liyon.³⁴ Gipalong nila ang nagdilaab nga kalayo ug nakalingka-

wala sila sa pinuti. Naayo sila sa tanang balatian. Isog kaayo sila sa panggubatan, gani gipasibog nila ang mga nanulong nga langyaw.

³⁵ Tungod sa pagkabanhaw, ang ubang patay nabalik sa asawa. Apan dihay pipila ka matoohon nga bisan pa sa panglutos ug pagdagmal nga nadawat, wala motuman sa mga buluhaton nga makaluwas nila. Gilantaw lang ang mas mapuslanong pagkabanhaw.³⁶ May pipila sab nga gigapos ug gibilanggo.³⁷ Gibato sila, gitunga ug gipatay sa pinuti. Busa, nangikyas sila sa lainlaing dapit nga way laing sapot gawas sa panit sa kanding ug karnero. Kulang sila sa tanang gikinahanglan, gisakit ug gidagmalan.³⁸ Kining mga tawhana nga wala hiangayi sa kalibotan naglibod-suroy sa kalasangan ug kabukiran. Ang ilang pahulayanan mao ang mga langob sa kayutaan.

³⁹ Hinuon, bisag gidayeg sila tungod sa pagtoo, wala nila kapahimusli ang gisaad,⁴⁰ kay ang Diyos may gitagana man nga mas maayo. Dili siya ganahan nga mag-una sila nato.

Dawata ang pagbadlong sa Ginoo

12 • ¹ Pagkadaghan sa mga saksi nga nag-alirong nato! Putlon ta ang tanang gapos ug hikot sa sala aron makalahutay sa lumba nga gitakda alang nato. ² Sud-ongon ta si Jesus, ang sukaranan sa pagtoo. Gihatod ta niya sa kahingpitan. Tungod sa kalipay nga gitagana alang niya, gipas-an niya ang krus ug gitulon ang tanang kaulaw unya, milingkod siya sa too sa trono sa Diyos. ³ Atong palandongon si Jesus nga nag-antos sa daghang kasungian

• **12.1** Dunay tulo ka katarongan sa pagpabiling lig-on sa mga pagsulay:

– Ang paghunahuna ni Jesus ug sa iyang mga pag-antos;

– Ang paghunahuna sa “kaambitan sa mga balaan”, ang katingalahang bugkos nga naghiusa sa tanang magtotoo.

– Ang paghunahuna sa mga pagsulay nga gikan sa Amahan.

Human sa taas nga pagpadayag ni Cristo, ang pari ug biktima, gipakitag giunsa ni pagtapos

alang natong kabahin sa lawas ni Cristo: buot tang makakita sa Diyos, apan aron makaplagan ta siya kinahanglan nga mamatay ta, mobiya ining kinabuhia nga walay kasubo ug kawili.

... sa mga *espiritu* (b. 9). Sa Numero 16:22, si Moises nangamuyo sa *Diyos sa mga espiritu sa tanang katawhan*. Paagi ni sa pag-ingon nga nasayod ang Diyos sa naa sa kailadman sa tanang katawhan, nasayod siya sa ilang pag-antos busa, dili sila mapahamtangag bug-at kaayong silot.

batok sa katawhang daotan. Sa ingon, dili ta mawad-an sa paglaom ni magkaluya. ⁴Nakaula na ba mo sa dugo tungod sa pakigbisog batok sa sala?

⁵*Ayawg kalimti ang makahupay nga mga pulong nga giingon sa Kalamalang ninyo isip mga anak: Anak, patalinghogi ang mga pulong sa Diyos nga nagbadlong nimo. Ayawg wad-a ang paglaom kon silotan ka.* ⁶*Kay ang Ginoo mobadlong sa gimahal ug mokastigo sa giisip nga anak.*

⁷Karon nag-antos mo aron matul-id. Ang Diyos nag-isip ninyo nga mga anak. May anak ba nga dili tul-iron sa amahan? ⁸Kon wala mo tul-ira, (sumala sa angayang buhaton), nan dili mo tinuod nga anak kondili, anak sa gawas. ⁹Labot pa, kon nagtahod ta sa tawhanong ginikanan nga mobadlong nato, unsa pa kaha sa Amahan sa mga espiritu nga naghatag og kinabuhi. ¹⁰Gisilotan ta sa ginikanan sumala sa gitooohan nila nga angay sanglit naglantaw sila sa kinabuhi tang lumalabay. Apan ang Diyos nagsilot nato alang sa atong kaayohan aron makaambit ta sa iyang kabalaan. ¹¹Ang tanang silot sakit, inay tamsis. Sa kaulahian magdala nig kalinaw, sa ato pa, kabalaan sa nabansay ini.

¹²Nan, *ipataas ang nangahuyhoing kamot. Lig-ona ang tuhod nga nagkurogkurog.* ¹³Pataga ang agianan aron ang mga piangon maayo, imbis mabakol.

Paningskamot nga mabalaan

• ¹⁴Pakigbisog alang sa kalinaw uban sa tanang katawhan. Paningskamot nga mabalaan mo. Kon walay kabalaan dili mo makasud-ong sa Ginoo. ¹⁵Tan-awa nga walay mahimulag sa grasya sa Diyos. Basig may panyawan nga moturok ug ang hilo ini makadaot

sa kadaghanan. ¹⁶Ayawg tugot nga may masalaag ug mahisama ni Esau. Gibaligya niya ang katungod isip panganay tungod sa pagkaon. ¹⁷Sayod mo nga dihang nangayo na siya sa panalangin, gibalibaran siya bisag nagpakiluoy pa inubanan sa mga luha.

¹⁸Naa na mo sa bukid nga dili ining kalibotana. Didto walay kalayo nga nagdilaab, kangitngit, kangiob ug mga bagyo, ¹⁹lanog sa mga trompeta o tingog nga naghango nga wala nay pulong nga malitok. ²⁰Tungod ini, gitamod ang kasugaoan sa dili pagduol: *Ang matag tawo o hayop nga makabot ining bukira batohon nangtod sa kamatayan.* ²¹Makalilisang kaayo ang talan-awon busa, si Moises nakaingon: *Mikurog ko sa kahadlok.*

²²Apan nagpaduol mo sa Bukid Sion, ang dakbayan sa buhing Diyos, sa langitnong Jerusalem uban sa daghang anghel. ²³Nanganhi mo sa balaang hikay, ang tigom sa mga panganay sa Diyos kansang mga ngalan napatik na sa Langit. Dunay Diyos, ang Maghuhukom sa tanan. Hingpiton niya ang mga kalag nga tarong. ²⁴Naa si Jesus, ang nagpatunga sa bag-ong kasabotan ug ang sinablig nga dugo kansang tuaw mas gidungog pa kay sa tuaw ni Abel.

²⁵Pagmatngon nga dili ninyo isalikway ang Diyos kon mamulong siya. Kon ang wala mamati sa tugon sa mga propeta gilaglag dinhi pa sa kalibotan, unsa kahang matanga sa silot ang ipahamtang kon dili ta mopatalinghog sa gikan sa Langit? ²⁶Ang iyang tingog mitay-og kaniadto sa kalibotan. Karon nag-ingon siya: *Niining kataposang panahon uyogon ko dili lang ang kalibotan kondili, ang kalangitan.*

²⁷Ang mga pulong ining kataposang

• 14. *Apan nagpaduol...*(b. 22). Kining bukira diin mibarog ang Jerusalem larawan sa langitnong syudad alang sa mga Judio. Gipadayag dinhi ang gamhanang paglarawan nga masinati sa hamtong sa pagdawat ni Cristo ug pagpasakop sa Simbahan. Sa bunyag nasakop siya sa pamilya sa Diyos, sa mga santos ug mga

anghel. May katungod na siya sa kinasulorang santwaryo sa Diyos diin nasandig ang kaugmaon sa kalibotan ug makita niya si Jesus mismo. Sa pagbag-o masinati nato ug halos mahikap kining kamatuorana, apan kinahanglan nga dili ni kalimtan inig-abot sa kalaay ug sa pagsulay.

higayon nagtimaan sa pagtaktak sa mauyog. Ang mga butang nga minugna; ang dili mauyog mao ray mahibilin. ²⁸ Mao ni ang matang sa gingharian nga atong nadawat. Nan, magpasalamat ta ug magdala alang niya ug mga halad, kanang makapahimuot niya uban ang tumang pagtahod ug kataha. ²⁹ Ang atong Diyos tinuod nga *kalayong mola-moy*.

Mga pulong sa pagdasig

13 ¹ Patunhaya ang inigsoong pagminahalay. ² Ayawg kalimot pagabiabi. Sayod mo nga ang pipila sa katawhan nakapadayon og mga anghel nga wala hiilhi. ³ Hinumdomi ang binilanggo ingon nga mahiusa mo nila sa pagkaginapos; mao sab sa nagantos. Pakig-ambit mo sa ilang kalisod. Timan-i nga may lawas sab mo.

⁴ Ang kaminyoon tamdon sa tanan. Magmatinud-anon ang bana ug asawa sa usag usa. Silotan sa Diyos ang nakasala ug nakapanapaw.

⁵ Ayawg salig sa salapi. Ayawg pangandoy og labaw pa kay sa inyong gikinahanglan karong adlaw, kay ang Diyos nag-ingon: Dili tamo pasagdan ni talikdan. ⁶ Ug mitubag ta nga masaligon: *Ang Ginoo ang akong katabang. Dili ko mahadlok. Unsay mahimo kano sa tawo?* ⁷ Hinumdomi ang mga pangulo nga nagtudlo ninyo sa pulong sa Diyos. Palandongang ang ilang tumong ug sundoga ang ilang pagtoo. ⁸ Si Cristo Jesus sama ra karon, kagahapon ug sa kahanngtoran.

⁹ Ayawg palingla sa nagkalainlaing

matang sa pagtulon-an. Dili ang pagkaon nga walay hinungdan alang sa tanan ang mopalig-on sa kasingkasing kondili, ang grasya sa Diyos. ¹⁰ May altar ta diin ang mialagad kaniadto sa Templo dili gihapon makakaon.

¹¹ Human nga ang Labawng Pari makahalad sa santwaryo og dugo alang sa mga sala sa katawhan, sunogon ang patayng lawas sa mga mananap gawas sa kampo. ¹² Tungod ini si Jesus, aron paglinis sa mga sala sa katawhan pinaagi sa iyang dugo, nag-antos sa kasakitan gawas sa balaang dakbayan. ¹³ Busa, moduol ta niya gawas sa balaang dapit aron pag-ambit sa iyang kaulaw. ¹⁴ Kay dinhi wala tay dakbayan nga molungtad. Nangita pa ta sa umaabot nga himaya.

¹⁵ Busa, magpadayon ta sa atong paghalad og pagdayeg sa Diyos pinaagi ni Jesus ug sa mga ngabil nga naghimaya sa iyang ngalan. ¹⁶ Ayawg ihiklin ang pagbuhat sa maayo ug pagkighiusa mo sa katilingban: ang mga halad nga makapahimuot sa Diyos.

¹⁷ Sunda ang inyong mga pangulo ug tahora, kay naglantaw sila sa kaayohan sa inyong kalag ug may tulubagong sila. Labing maayo alang nato kon makahatag tag kalipay, inay kasakit. Wala niy hinungdan alang ninyo.

¹⁸ I-ampo mi. Matinud-anon mi sa among katuyoan og buot nga madung-anon ang panglihukliho namo sa tanang butang. ¹⁹ Karon, awhagon tamo sa pagpadayog ampo alang nako aron dili malangay ang akong pagbalik nganha ninyo.

• **13.1** Ang pagtoo dakong butang, apan gipuy-an ni ug nasinati sa gagmay ug yanong panghitabo sa adlaw adlawng pagkinabuhi. Ang katawhang gilutos nga gipahinungdan ining sulata dili kinahanglang mopas-an og bag-ong mga tahas. Ikapakita nila ang pagtoo pinaagi sa manggihatagon ug masaksihong kinabuhi. Andam sab silang modawat sa ilang kasinalikway, moambit sa samang kaulawan nga naangkong ni Cristo.

Si Jesus... (b. 12). Ang Biblia nagsugo nga ang mga halad-sinunog alang sa kapasayloan sa mga sala, sunogon sa gawas sa *balaang dapit* sa Templo; magtimailhan ni nga ang sala sa katawhan nabalhin ngadto sa mga biktima, ug dayon

ilabay sa gawas aron pagwagtang sa tanang kadaotan ug sala sa katawhan. Kining ritwala pasianang talan-awon sa nahitabo ni Jesus dihang namatay siya gawas sa balaang syudad sa Jerusalem: ang matuod nga biktima alang sa kapasayloan sa mga sala.

Duna niy pagtulon-an alang nato. Isip matoohon angay tang mobiya sa balaang dapit, nagpasabot sa hayahay ug tinamod tang kinabuhi, aron pagpangita sa Gingharian sa Hustisya nga gihatang og dyotay rang pagtagad. Mosupak ang matoohon sa kalibotan ug "dili iyaha ining kalibotan". Modumili sila sa pagpahimulos ining kalibotana nga morag mao na ang kataposang pinuy-anan.

²⁰ Hatagan unta mo sa Ginoo og kalinaw. Gibanhaw niya si Jesus, atong Ginoo: Bantogang Magbalantay sa karnero. Ang iyang dugo timaan sa kasabotan nga walay kinutoban.

²¹ Bansayon mo niya sa mga maayong buhat aron tumanon ang iyang kabubut-on. Nagbuhat siya dinhi nato sa makapahimuot niya pinaagi ni Jesu-Cristo nga hatagan sa tanang himaya sa kahangtoran. Amen!

²² Kaigsoonan, hangyoon tamo sa pagdawat sa mga pulong sa pagdasig. Sa akong bahin, mubo ra kaayo ang nasulat ko.²³ Angay ninyong masayran nga ang atong igsoon, si Timoteo, gibuhian na. Inig-abot niya duawon dayon mo namo.²⁴ Mga pangumusta sa tanan ninyong pangulo ug sa mga santos. Mga pangumosta gikan sa taga Italia.²⁵ Ang grasya sa Diyos manaa unta ninyong tanan.

(PAGE 464 – BLANK)